

A legfelső gazdasági szakoktatás céltudatos megoldásában rejlett nálunk a világháború előtt a leghelyesebb agrárpolitikai program kiépítése. E törekvéseknek adott kifejezést a következő három indítvány is, melyet mint állatorvos és gazdász még időben szorgalmaztam.

1904-ben Magyaróvárról, 1905-ben szülőföldemről, sőt 1906-ban Svájc-ból sürgönyileg megújítottam az Országos Magyar Állatorvosi Egyesület közgyűlésén különösen három indítványomat.

Az első indítvány a katonai állatorvosi szolgálat reformjára vonatkozott, ez ügyben Pitreich akkori közös hadügyminister már előzőleg kihallgatáson fogadott és megbízott Ceipek osztályfőnökkel való tárgyalására, a reformok keresztülvitelére. Ez a reform ma is érvényben van.

A második indítványban az állatorvosi és gazdaságinál legfelsőbb szakoktatás, mint két új fakultásnak a doktoratus elnyerésével az egyetemhez való csatolását kívántam. Ezt nemcsak Magyaróváron - tehát akkor a legilletékesebb helyen - hanem Bernben is, hol egyelőre az állatorvosi szakoktatást külön épületben meghagyva az egyetemhez csatolták, szintén a leghelyesebb megoldásnak találták. Hutyra e természetes fejlődési folyamatot úgy zökentette ki a kerékvágásból, hogy a közgyűlést megelőző választmányi ülésen elfogadtatott egy javaslatot, hogy ők az egyetemhez való csatolást nem kívánják, hanem továbbra is a földmivelésügyi ministerium hatáskörében kívánnak maradni. Az akkor szépen fejlődésben lévő állatorvosi szakoktatásunk és tudomány ezek hatása alatt oda vezetett, hogy az állatorvosi tudomány legtöbb ágában, különösen gyakorlati téren a szomorú visszaesés jelentkezett.

A harmadik indítvány már Hutyra szakkörén tulmenőleg az állatforgalmi korlátozásoknak - főleg gazdasági érdekek szempontjából - megfelelően foglalkozott. Ekkor még a magyar állategészségügynek a Balkánnal szemben előnyös helyzete, állattenyésztésünk és állatexportunk kedvező kihasználása és a reformok idejében való keresztülvitele - a gazdák legégetőbb kívánságára - könnyen elérhető lett volna. Ezen korlátozások így ma is, sőt még szövevényesebben fennállanak. E célból a Balkán határon törzskönyvvezetést és Nyugat felé ~~felé~~ általános egységes állategészségügyi reformokat javasoltam, melyek nemzetközi állatorvosi kongresszus tárgyalására várakoztak. A választmány ez ellen állást foglalni nem kívánt, hanem Hutyra azzal szerelte le azokat, kik belátták és később is pártfogolták az ideális célokat, hogy meg lehetek elégedve,

hiszen indítványaim 60 %-át elfogadták. Németországgal 1904-ben és 1905-ben tárgyalás alatt lévő nemzetközi kereskedelmi szerződéseknél, mint utólag értesültem, e javaslatok még is nagy szerepet játszottak. Ugyanis Damman tanárral az élükön a szakértők és a polgári pártok, különösen az exportvágóhidakkal és az állandó állatvásárokkal kapcsolatos javaslatokat pártfogolták, hogy így azonnali levágásra Németország vágóhidjaira élő állatot is szállíthassunk. A militarizmus szelleme azonban csak néhány szavazattal döntötte el a kérdést, azzal az indokolással, hogy ők még szövetséges társukra sem akarnak az állatbehozatal terén szorulni, hanem inkább gyarmataikról láttatják el magukat. Hol vannak ma ezek a gyarmatok?

Most, hogy a közgazdasági egyetem kérdése napirendre került, kötelességemnek tartom - tekintettel évtizedes megfelelőbb kezdeményezésre - ezuttal legalább kiegészítő javaslattal a helyes megoldáshoz hozzájárulni.

Később a "Gazdasági Lapok"-ban megjelent cikkemben még az erdészeti és bányászat magasabb szakoktatását, a Műgyetemhez való csatolását javasoltam. Hutyra viszont mezőgazdasági egyetemet javasolt. Tekintettel arra, hogy a közgazdasági egyetemenél is eredeti javaslatom a tudomány előmozdítását és gyakorlati ismeretek megszerzését hathatósabban szolgálná és nemcsak a tanszemélyzet, hanem óriási adminisztrációs költségek megta-
karítását jelentené, ezért ez okból eredeti javaslataimat ma is fenntartom. Az akkori választmányi határozattal szemben pedig rögtön kifejtettem, hogy az egyetemhez való csatolás nem zárja ki e fakultásoknak a földművelésügyi ministerium részéről való további hathatós támogatását.

Mivel a kormány a német és az osztrák vámunióval és jelenleg a Tardieu javaslattal szemben is tartózkodik a végleges állásfoglalástól, ezért legcélszerűbb lenne a küszöbön álló sorsdöntő pillanatok előtt a közgazdasági egyetem reformját függőben tartani és egyelőre a debreceni ajánlatot tartom megfelelőnek. Még pedig úgy, hogy az állatorvosi és gazdasági szakoktatás gyakorlati kiegészítésére Debrecenben gyakorlati fakultások a legsürgősebben létesüljenek!.

Szerdahelyi Henrik dr.

Nagyméltóságu

Dr. Hóman Bálint Urnak,
vallás- és közoktatásügyi m.kir. miniszter,
B u d a p e s t.

Kegyelmes Uram !

Mikor a közgazdasági egyetem problémája újból napirendre kerül a mellékelt sorokat a miniszteriumba beküldtem. Az államtitkar Ur megbízásából értesítettek, hogy javaslataimat figyelembe fogják venni.

Mivel Nagyméltóságod e tekintetben döntő elhatározás előtt áll - kötelességemnek tartom a fontos ügy érdekében - Nagyméltóságodnak aki nemcsak kezdeményezője volt e reformoknak, hanem ez irányú felsőbb iskolákat is elvégezte, szolgálatára állni.

A közgazdasági egyetemet a legcélszerűbb a Pázmány tudomány egyetemhez csatolni. Az állatorvosi szakoktatás azonban nem a műegyetemhez, hanem az orvosi fakultáshoz csatolandó.

A bányászat és erdészeti magasabb fokban a műegyetemhez csatolandó.

A közgazdasági egyetem és az állatorvosi főiskola elvégzése után ajánlatos lenne Debrecenben az újonnan létesítendő gazdasági fakultáson az absolvánsokat két féléven át gyakorlati tanfolyamban részesíteni. E tanfolyam második félévében tanulmányutakra fektetnék a főszűlyt, amelyekben ez irányú hazai és esetleg külföldi intézményeket is tanulmányoznák.

Kérve Nagyméltóságodat soraim figyelembe vételére és maradtam készséggel

alázatos szolgája

Dr. Szerváczky Henrik

állatorvos, akad. gazdász és szig. bölcsész.

Budapest, 1933. június hó 11.-én.